

آزمایش ۴: رسم منحنی مشخصه ورودی و خروجی BJT

هدف آزمایش: در این آزمایش با روش بدست آوردن منحنی مشخصه ورودی (I_B بر حسب V_{BE}) و منحنی مشخصه خروجی (I_C بر حسب V_{CE}) برای I_B های مختلف ترانزیستور در آرایش امیتر مشترک آشنا می‌شوید و با رسم این منحنی‌ها پارامترهای β_{DC} ، r_o ، $V_{CE(sat)}$ ، I_{CEO} را محاسبه می‌کنید. همچنین اثر تغییر دما را برای این پارامترها بررسی خواهید کرد.

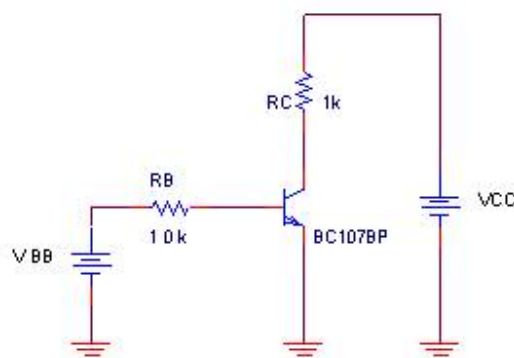
تئوری آزمایش: در آرایش امیتر مشترک، روابط بین جریان‌های ترانزیستور توسط فرمول‌های زیر تشریح می‌شود. در این روابط I_{CEO} معمولاً قابل چشم‌پوشی است.

$$\beta_{DC} = \frac{\alpha_{DC}}{1 - \alpha_{DC}} \approx \frac{I_C}{I_B} \quad I_C = \beta_{DC} \cdot I_B + I_{CEO}$$

$$I_E = (\beta_{DC} + 1) \cdot I_B + I_{CEO}$$

اما این معادلات عملکرد ترانزیستور را دقیقاً مشخص نمی‌کند. زیرا اولاً β_{DC} مقدار ثابتی نیست و تابع I_C و V_{CE} است به طوری که با افزایش I_C ، β_{DC} تا حد معینی افزایش پیدا می‌کند و سپس کاهش می‌یابد و با افزایش V_{CE} پیوسته زیاد می‌شود. علاوه بر این، این معادلات با فرض معلوم بودن I_B نوشته شده‌اند. در صورتی که برای مشخص بودن I_B ، نحوه تغییرات آن بر حسب V_{BE} باید معلوم باشد. بنابراین برای طراحی دقیق مدارهای ترانزیستوری منحنی‌های مشخصه ترانزیستور (ورودی و خروجی) باید مشخص باشد.

مرحله ۱: مدار شکل (۱-۴) را ببندید. V_{CE} را در ۱V تنظیم کنید و با تغییر منبع V_{BB} ، I_B را تغییر دهید و جدول زیر را کامل کنید. آزمایش را برای $V_{CE} = 6V$ تکرار کنید. دقت کنید که در هنگام آزمایش V_{CE} ثابت باقی بماند. تغییرات این پارامتر را با تغییر V_{CC} کنترل کنید. منحنی I_B بر حسب V_{BE} را در $V_{CE} = 1V$ و $V_{CE} = 6V$ رسم کنید.

شکل (۱-۴)

$I_B (\mu A)$	۰	۱۰	۲۰	۴۰	۶۰
V_{BE}					

جدول (۱-۴)

مرحله ۲: با تغییر I_B ، V_{BB} را در مقادیر $(0, 10, 20, 30, 40) \mu A$ تنظیم کنید و با تغییر منبع ولتاژ V_{CC} ، V_{CE} را تغییر دهید.

در هر حالت جریان کلکتور را اندازه بگیرید. اگر در هنگام تغییر I_B ، V_{CE} تغییر کرد، پتانسیومتر را مجدداً تنظیم کنید.

جدول (۲-۴) را پر کنید و با رسم منحنی I_C بر حسب V_{CE} به ازای هر مقدار $\beta = \Delta I_C / \Delta I_B$ را حساب کنید.

I_C	$I_B \backslash V_{CE}$	0	1	2	5	10
	$0 \mu A$					
	$10 \mu A$					
	$20 \mu A$					
	$30 \mu A$					
	$40 \mu A$					

جدول (۲-۴)

مرحله ۳: در $I_B = 30 \mu A$ و $V_{CE} = 5V$ ، $I_C = \beta_{DC} I_B$ را اندازه بگیرید. اکنون ترانزیستور را با هویه گرم کنید و مقادیر I_B و V_{CE} را دوباره در $30 \mu A$ و $5V$ تنظیم کنید. با اندازه گیری I_C ، β_{DC} را مجدداً محاسبه نمایید.